

Lekarze – patroni wielkopolskich ulic

Jonschera

Karol Jonscher (1889–1955) – patron poznańskiej pediatrii

Karol Gustaw Jonscher urodził się 25 maja 1889 r. w Łodzi, jako syn Karola Jonschera, znanego lekarza i społecznika zasłużonego dla rozwoju miejscowego szpitalnictwa, i Marii z Weilów.

Z inicjatywy dr. Karola Jonschera oraz z funduszy właściciela największej wówczas fabryki przemysłu bawełnianego w Łodzi Karola Scheiblera w 1884 r. został oddany do użytku szpital fabryczny w Łodzi. Należał do najnowocześniejszych i najlepiej zorganizowanych w Królestwie Polskim. Posiadał m.in. oświetlenie elektryczne oraz bieżącą zimną i ciepłą wodę. Obecnie szpital, który jest kontynuatorem tradycji tego XIX-wiecznego szpitala, nosi nazwę III Szpitala Miejskiego im. dr. Karola Jonschera. Dziadek Karola, Karol Józef Jonscher, był długoletnim pastorem parafii ewangelickiej w Lublinie. Po ukończeniu nauk gimnazjalnych w rodzinnym mieście Karol Gustaw studiował medycynę na wydziałach lekarskich Uniwersytetów w Jenie, Monachium i Wrocławiu, gdzie w 1912 r. uzyskał

doktorat. W tymże roku zdał w Kijowie egzamin państwowy uprawniający do wykonywania zawodu w Cesarstwie Rosyjskim. Przez kilka miesięcy doskonalił się w diagnostyce laboratoryjnej w Wiedniu; w 1913 r. objął stanowisko starszego asystenta i kierownika pracowni chemiczno-bakteriologicznej w Szpitalu im. Karola i Marii w Warszawie. Zetknął się wówczas ze znakomitym profesorem pediatrii Józefem Brudzińskim, którego uznawał później za swojego mistrza. Powołany w 1919 r. do wojska wziął udział w wojnie polsko-bolszewickiej w formacjach sanitarnych Frontu Litewsko-Białoruskiego. Po demobilizacji, od września 1920 r., został starszym asystentem Kliniki Chorób Dzieci Uniwersytetu Warszawskiego. W 1922 r. habilitował się tamże na podstawie rozprawy „Z kliniki duru brzuszno u dzieci”. Z Poznaniem związał się wraz z początkiem roku akademickiego 1922/1923, kiedy został powołany na stanowisko zastępcy profesora i głównego organizatora Kliniki Chorób Dziecięcych Uniwersytetu Poznańskiego. W 1923 r. nadano mu tytuł profesora

Bal studentów Uniwersytetu Poznańskiego w 1936 r. W pierwszej parze widoczni: rektor Uniwersytetu Poznańskiego prof. Stanisław Runge i pani Graczyńska oraz prorektor prof. Karol Jonscher i pani profesorowa Linda Kamińska. Źródło: Narodowe Archiwum Cyfrowe

Uroczystość poświęcenia Kliniki Ortopedycznej na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Poznańskiego w 1935 r. Widoczni m.in. duszpasterz uniwersytecki ks. Teodor Taczak, rektor Uniwersytetu Poznańskiego prof. Stanisław Runge, prorektor prof. Karol Jonscher, dziekan wydziału lekarskiego prof. Tadeusz Kurkiewicz, prezes Izby Lekarskiej Poznańsko-Pomorskiej dr Roman Konkiewicz, kierownik Kliniki Ortopedycznej Uniwersytetu Poznańskiego prof. Franciszek Raszeja. Źródło: Narodowe Archiwum Cyfrowe

nadzwyczajnego, a dziesięć lat później – zwyczajnego.

Jako profesor poznańskiej wszechnicy pełnił wiele różnych funkcji: w roku akademickim 1934/1935 był dziekanem wydziału lekarskiego, a w latach 1937–1938 prorektorem uniwersytetu. Ponadto w latach 1929–1950 (z wojenną przerwą) był naczelnym redaktorem „Nowin Lekarskich”, w latach 1938–1947 (także z wojenną przerwą) – prezesem Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego; ponadto przez kilka międzywojennych lat kierował Okręgiem Wielkopolskim PCK.

Aresztowany przez Niemców, w 1940 r. przez krótki czas przebywał w obozie w Dachau, po uwolnieniu mieszkał kolejno w Łodzi, Warszawie i Zakopanem, biorąc udział w konspiracyjnej działalności Tajnego Uniwersytetu Ziemi Zachodnich. Po wojnie powrócił do Poznania i ponownie objął kierownictwo Kliniki Chorób Dziecięcych; pełnił ponadto obowiązki dziekana wydziału lekarskiego i konsultanta wojewódzkiego w dziedzinie pediatrii. W 1950 r. został członkiem korespondentem Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, a dwa lata później powierzono mu funkcję przewodniczącego Wydziału Lekarskiego Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

Z racji korzeni i tradycji rodzinnych był związany z poznańską gminą ewangelicko-augsburską; był także kuratorem Stowarzyszenia Polskiej Akademickiej Młodzieży Ewangelickiej.

Karol Jonscher był autorem i współautorem ponad 80 publikacji nauko-

wych. W kręgu jego zainteresowań naukowych mieściły się ostre choroby zakaźne u dzieci (dur brzuszny, choroba Heinego-Medina), gruźlica (a szczególnie gruźlicze zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych; w kierowanej przez niego poznańskiej klinice po raz pierwszy w Polsce zastosowano streptomycynę oraz hydrazyd kwasu izonikotynowego), kiła wrodzona, fizjopatologia noworodków, higiena wieku dziecięcego. Bardzo cennym podręcznikiem akademickim, napisanym pod jego redakcją wraz ze współpracownikami, był *Zarys pediatrii*. Na użytek personelu pielęgniarskiego i matek przeznaczone było opracowanie *Higiena i żywienie niemowląt*.

Żoną Karola Jonschera była Janina z Gettlichów. Ze związku tego narodziło się czworo dzieci: Andrzej, Władysław, Joanna i Maria. Profesor zmarł w Poznaniu 30 czerwca 1955 r. i spoczął na cmentarzu na Junikowie. W pamięci współpracowników i uczniów zapisał się jako znakomity diagnosta (znane było jego powiedzenie: „Jeśli nie odpowiada wam jakiś wynik laboratoryjny – tym gorzej dla wyniku”), człowiek niezwykle skromności, powagi, uroku osobistego i elegancji.

Imię profesora nadano Szpitalowi Klinicznemu Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu; tamże umieszczono tablicę upamiętniającą patrona. Ulica Karola Jonschera znajduje się w podpoznańskim Kicinie.

DR MED. W. WITCZAK
PROF. NADZW. A. GRZYBOWSKI